

FORVALTNINGSREVISJON
SAMHANDLING
BARNEHAGE, SKOLE
OG SKOLE-
HELSETJENESTE

OVERHALLA KOMMUNE

06.05.2014

FORORD

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av KomRev Trøndelag IKS på oppdrag fra kontrollutvalget i Overhalla kommune i perioden november 2013 til mars 2014.

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001.

Vi takker alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter fra KomRev Trøndelag IKS finner du på vår hjemmeside www.krt.no.

Namsos, 7/5-15

Linda Pettersen

Oppdragsansvarlig revisor

Unni Romstad

Prosjektleder

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Sammen drag.....	4
1. Innledning	6
1.1 Bestilling.....	6
1.2 Bakgrunn	6
1.3 Problemstillinger	6
1.4 Revisjonskriterier	7
1.4.1 Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.....	7
1.4.2 Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjeneste.....	7
1.4.3 Veileder «Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole».....	7
1.4.4 Metodisk tilnærming og gjennomføring	9
2. Har Overhalla kommune rutiner og prosedyrer som fremmer samhandling, og er det etablert arenaer for samarbeid?	10
2.1 Revisjonskriterier	10
2.2 Data.....	10
2.2.1 Styringsdokumenter – overordnede kommunale planer	10
2.2.2 Arena for samhandling.....	12
2.2.3 Tverrfaglig deltakelse.....	13
2.3 Vurdering.....	13
2.4 Konklusjon	14
3. Etterlever Overhalla kommune egne rutiner i praksis?.....	15
3.1 Revisjonskriterier	15
3.2 Data.....	16
3.3 Vurdering.....	19
3.4 Konklusjon	21
4. Omfatter de eksisterende rutinene de faktorer som oppfattes som viktig for en god overgang?	22
4.1 Revisjonskriterier	23
4.2 Data.....	23
4.2.1 Koordinert samarbeid.....	23

4.2.2	Bli kjent	24
4.2.3	Samarbeid med barnets hjem	25
4.2.4	Informasjonsflyt	26
4.3	Vurdering.....	26
4.4	Konklusjon	27
5.	Anbefalinger.....	27
6.	Rådmannens kommentarer	27

1. SAMMENDRAG

Kontrollutvalget i Overhalla vedtok prosjektplan for prosjektet i sitt møte 22.11.13 sak 025/13. Fokus i prosjektet er på rutiner for samhandling, og hvordan disse etterleves i praksis. Vi ser også på om rutineene i seg selv fremmer samhandling.

For å imøtekomme bestillingen har vi valgt tre problemstillinger:

- Har Overhalla kommune rutiner og prosedyrer som fremmer samhandling, og er det etablert arena for samarbeid?
- Etterlever Overhalla kommune egne rutiner i praksis?
- Omfatter de eksisterende rutiner de faktorer som oppfattes som viktig for en god overgang?

Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom metodene intervju, spørreundersøkelse og dokumentgjennomgang. Alle intervju er verifiserte.

Vår undersøkelse indikerer at Overhalla kommune har rutiner og prosedyrer som fremmer samhandling.

Det er likevel slik at vi gjennom våre vurderinger har vi kommet fram til at Overhalla kommune ikke har en overordnet plan for overgang fra barnehage til barneskole, og fra barneskole til ungdomsskole, men det er utarbeidet sjekklister og rutinebeskrivelser på området.

Vi har også pekt på at det er etablert arene for samhandling; men at det er momenter som indikerer at det er et forbedringspotensiale. Etter revisors vurdering vil en overordnet plan i større grad sikre større fokus både på premissene for overgang. Samtidig vil en overordnet plan kunne bidra til økt bevissthet omkring arena for samhandling og hvordan denne bør fungere for å legge til rette for samhandling. Det er revisors oppfatning at skolehelsetjenesten har rutiner for samhandling med andre kommunal tjenester (her oppvekst).

Undersøkelsen viser at Overhalla kommune i store trekk etterlever sine egne rutiner for å sikre gode overganger. Vi finner også at etterlevelseshgraden er lavest ved overgang fra barneskole til ungdomsskole. Det enkeltområdene hvor rutineene ikke følges fullt ut oppsummeres slik:

- Skolene og barnehagene har ikke grundig kjennskap til hverandres opplegg og planer for skolestarterne.
- Målsettingen om at skolestarter skal få møte lærer i barnehagen er ikke gjennomført fullt ut

- Det gjennomføres ikke evalueringsmøter ved en av skolene
- Overføringsmøter fra barneskole til ungdomsskole følges ikke opp fullt ut
- Bruk av elevlogg er ikke implementert ved en skole
- Tilbakemeldinger fra ungdomsskole til barneskole oppleves ikke som tilfredsstillende.

Vår gjennomgang tyder på at rutineene inneholder det som oppfattes som viktige faktorer for en god overgang: koordinert samarbeid, muligheter til å bli kjent med skolen, samarbeid med barnets hjem og god informasjonsflyt.

På bakgrunn av våre vurderinger og konklusjoner har vi følgende anbefalinger:

- Kommunen bør vurdere å utarbeide en overordnet plan for overgang, som synliggjør premissene for overgang mellom barnehage og skole
- Det bør gjennomføres evalueringer både for overgang barnehage/barneskole og barneskole/ungdomsskole
- Rutinene for overgang mellom barneskole og ungdomsskole bør implementeres i større grad; eksempelvis gjelder dette bruk av elevlogg.

1. INNLEDNING

1.1 Bestilling

På bakgrunn av Plan for forvaltningsrevisjon 2012-2015¹ har kontrollutvalget i Overhalla kommune bestilt en forvaltningsrevisjon av tema samhandling mellom barnehage, skole og helsesøster.

Kontrollutvalget vedtok prosjektplan for prosjektet i sitt møte 22.11.13 sak 025/13. Fokus i prosjektet er på rutiner for samhandling, og hvordan disse etterleves i praksis. Vi ser også på om rutinene i seg selv fremmer samhandling.

1.2 Bakgrunn

Overhalla kommune har i dag (2014) to barneskoler og en ungdomsskole. Kommunen har en privat og tre kommunale barnehager. Barnehage og skole er ulike pedagogiske institusjoner, men dette betyr ikke at de ikke skal ha klare forventninger til hverandre. En forutsetning er at de ansatte i barnehagen og skolen kjenner til hverandres syn på oppvekst, lek og læring.

Samhandling mellom barnehage og skole vil i stor grad være knyttet til overgangen mellom de to institusjonene. Godt og systematisk samarbeid mellom barnehage og barnetrinn, barnetrinn og ungdomstrinn, ungdomstrinn og videregående opplæring skal bidra til å lette overgangen mellom de ulike trinnene i opplæringsløpet. En god overgang vil også kunne være grunnleggende for et godt helhetlig opplæringsløp.

Prosjektet vil kunne belyse hvordan dette løses i Overhalla kommune.

1.3 Problemstillinger

Undersøkelsen har tre problemstillinger:

- Har Overhalla kommune rutiner og prosedyrer som fremmer samhandling, og er det etablert arena for samarbeid?
- Etterlever Overhalla kommune egne rutiner i praksis?
- Omfatter de eksisterende rutiner de faktorer som oppfattes som viktig for en god overgang?

Avgrensning:

---

¹ Vedtatt i kontrollutvalget dato/sak og i kommunestyret dato/sak

Vi har valgt å se på samhandling i forbindelse med overgang.

1.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommunens praksis vurderes opp mot. Revisjonskriterier kan blant annet hentes fra lover og forskrifter, politiske vedtak, administrative retningslinjer og anerkjent teori. Vi skal først presentere kildene til revisjonskriterier.

1.4.1 Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver av 01.03.06 nr 266 § 5.1 slår fast at barnehagen, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehage til første klasse og eventuelt skolefritidsordning. Dette skal skje i nært samarbeid med barnets hjem.

1.4.2 Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjeneste

Denne forskriftens § 2-1(forskrift av 03.04.03 nr 450) slår fast at skolehelsetjenesten skal ha rutiner for samarbeid med andre kommunale tjenester.

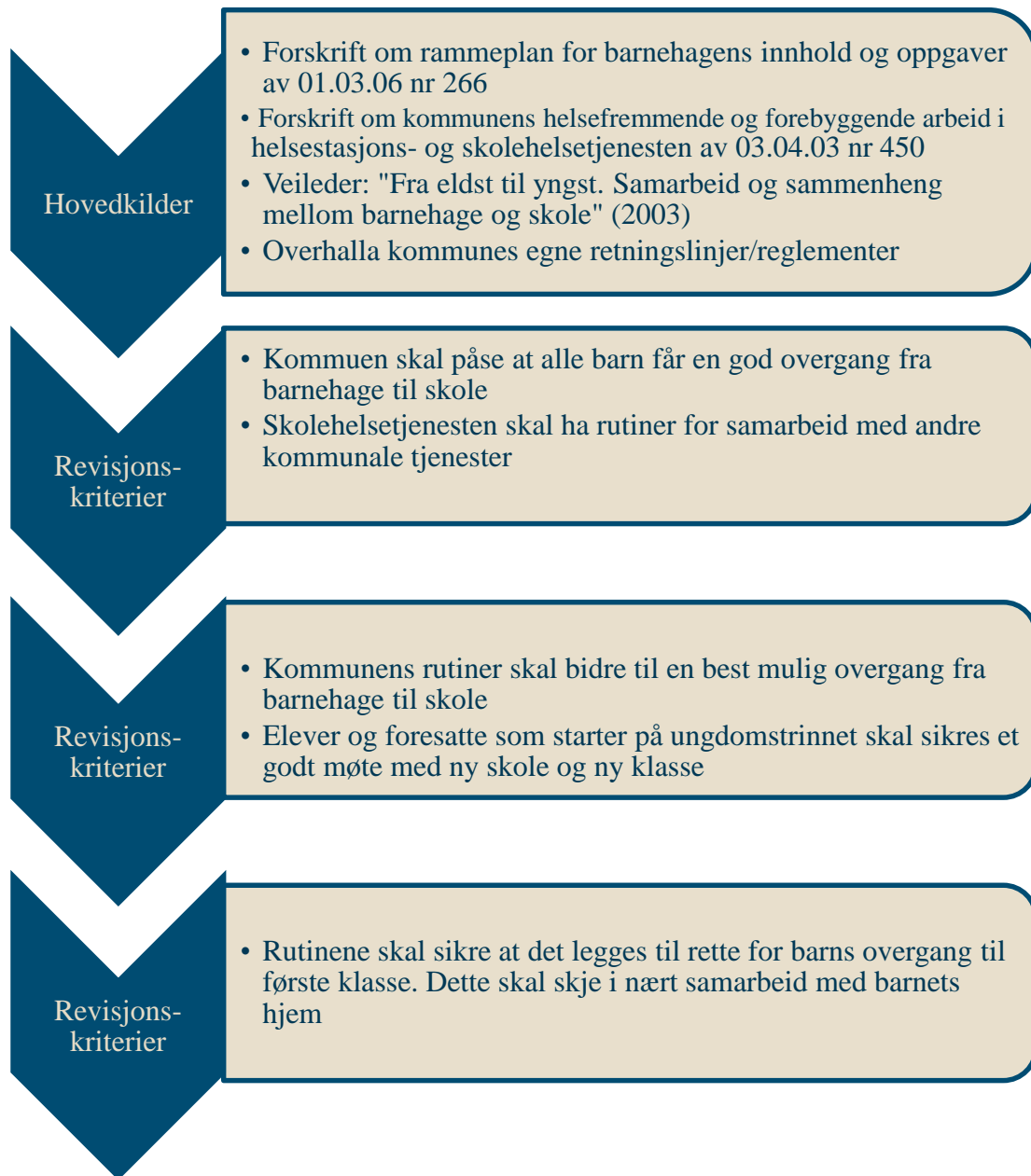
1.4.3 Veileder «Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole»

I 2008 ga Kunnskapsdepartementet ut veilederen «Fra eldst til yngst. Veilederen peker på at kommunen har en kompleks og sammensatt rolle når det gjelder å legge til rette for gode overganger mellom barnehage og skole. Veilederen gir en rekke anbefalinger til kommunenes arbeid med å skape gode overganger. En veileder har lavere rettskildemessig vekt enn forskriftsbestemmelsene gjengitt ovenfor.

Ifølge veilederen har kommunene et overordnet ansvar for at samarbeidet konkretiseres i overordnede planer i kommune, og et overordnet ansvar for logistikken i overgangen mellom barnehage og skole.

Vi har illustrert hvordan vi har kommet fram til konkrete revisjonskriteriene i figuren under. Ytterligere detaljering av revisjonskriteriene presenteres under hvert kapittel.

Figur 1

1.4.4 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom intervju, dokumentgjennomgang og spørreundersøkelse.

Vi har intervjuet fagleder oppvekst, rektorer, barnehagestyrere og ledende helsesøster. Referat fra intervju er verifisert av informantene i etterkant for å rette opp eventuelle faktafeil og misforståelser.

Vi har sendt ut spørreundersøkelse til foreldre som har skolestartere og/eller barn som starter på ungdomsskolen skoleåret 2013/2014. Spørreundersøkelsen ble sendt til 98 respondenter, og vi fikk svar fra 44. Dette ga en svarprosent på 44,9 %, som er nokså lavt. Samtidig er det en jevn fordeling mellom respondentgruppene når det gjelder svarprosent. At vi har spurt foreldre og ikke elver gir en mindre sikker vurdering i ett tilfelle².

I 2013 ble Øysletta skole vedtatt lagt ned, og elevene ble overført til OBUS. Det kunne vært forventet at dette ville kunne gi utslag i spørreundersøkelsen i form av negative svar. Det er imidlertid ikke noe som tyder på at dette har påvirket svarene i undersøkelsen.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene.

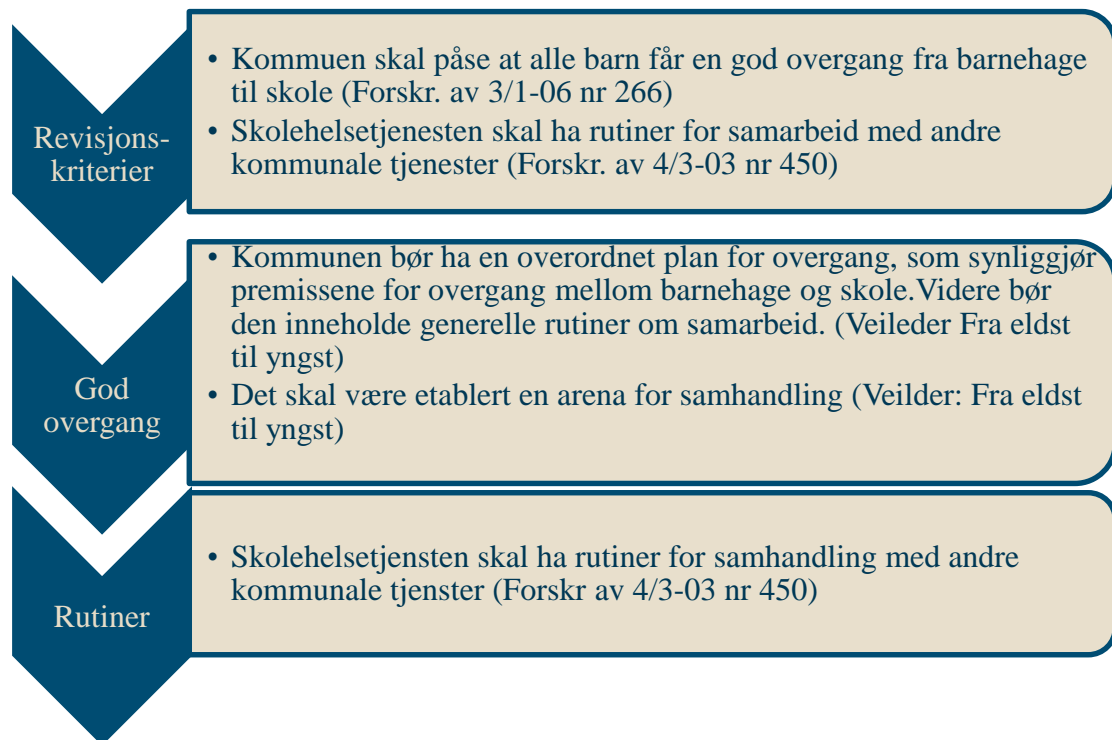
---

² Vi har spurt om det gjennomføres et eget opplegg for elevene den første uka på ungdomsskolen. Dette vil kunne være et område som foreldrene kan være mindre kjent med, og vi kunne sannsynligvis fått et mer sikkert svar dersom elevene selv var blitt spurt.

2. HAR OVERHALLA KOMMUNE RUTINER OG PROSEDYRER SOM FREMMER SAMHANDLING, OG ER DET ETABLERT ARENAER FOR SAMARBEID?

2.1 Revisjonskriterier

Vi har gjort en ytterligere operasjonisering av revisjonskriteriene som er presentert i figur 1. Disse presenteres i figur 2:

Figur 2

2.2 Data

2.2.1 Styringsdokumenter – overordnede kommunale planer

Kommuneplan Overhalla kommune 2007-2019 ble vedtatt 12/6-07. Kommunen har valgt lokalsamfunn, brukere, medarbeidere og økonomi som fokusområder. For hvert fokusområde er det utarbeidet hovedmål og delmål. Fokusområdet «brukere» har som ett av to hovedmål at barn og unge er glade for å utvikle seg i Overhalla. Tilhørende delmål sier blant annet noe om lærelyst, barns muligheter for å påvirke sin egen læringssituasjon.

Hver barnehage har utarbeidet årsplan. For 2012 er det utarbeidet en årsrapport på tiltak. For skolene er et tiltak er medbestemmelse, og målsettingen er at elever og foreldre skal delta aktivt i beslutningsprosesser. Et annet tiltak er fornøyde brukere; der målsettingen er at det skal være høy trivselsfaktor gjennom godt samarbeid.

Rektorer og barnehagestyrere sier at det alltid har vært et samarbeid mellom barnehage og barneskole, og barneskole og ungdomsskole.

Det er utarbeidet sjekklister for overgang mellom barnehage og barneskole. Denne sjekklisten bygger på den praksisen som har vært i kommunen. Sjekklisten har ingen overordnet målsetting ut over at prosedyrene regnes som minimumskrav for å bidra til en best mulig overgang fra barnehage til skole. Emner som omfattes av sjekklisten er

- Gjensidig informasjon om opplegget for skolestarterne i barnehage og på skolen,
- Barns medvirkning,
- Praktisk opplegg for skolestartere med besøk på skolen, fadderordning, markering av avslutning i barnehage og oppstart på skole,
- Informasjon til foreldre gjennom foreldremøter og foreldresamtaler
- Håndtering av informasjon om skolestarterne fra barnehage til skole; herunder eget punkt som omhandler barn med spesielle behov

Ansvar for gjennomføring av de enkelte punktene er fordelt mellom styrer og rektor, og det er delvis angitt tidsfrist for når handlingen skal være gjennomført. Sjekklisten er utarbeidet i 2008 og revidert senest oktober/november 2013.

Sjekklista er tatt inn som en del av barnehagens årsplan.

Det er utarbeidet en rutinebeskrivelse for overgang fra barneskole til ungdomsskole. Målsettingen er å sikre elever og foresatte på nytt 8.trinn et godt møte med ny skole og ny klasse. Rutinebeskrivelsen omfatter

- Informasjon til elever og foresatte
- Praktisk opplegg for elever med blant annet besøk av rektor/rådgiver fra OBUS³ og MOT-elever, besøksdag, opplegg for skolestart, sammensetting av klasser og elevlogger
- Gjensidig informasjon vedrørende elevene
- Eget opplegg vedrørende elever med IOP⁴

Rutinebeskrivelsen angir hvem som er ansvarlig for gjennomføring av det enkelte tiltaket og det angis frist for gjennomføring. Rutinebeskrivelsen er oppdatert i 2012/2013.

---

³ Overhalla barne – og ungdomsskole

⁴ Individuell opplæringsplan

For barn med særlige behov opprettes det ansvarsgrupper, der det lages skreddersydde planer for hvert enkelt barn. I slike ansvarsgrupper er det ofte ansvarsdeling mellom barnehage/skole, helsesøster og PPT.

2.2.2 Arena for samhandling

Fra barnehage til skole:

Foreldre skal i henhold til rutinen⁵ få skriftlig informasjon om skole, SFO og kulturskole (mars måned). Videre gjennomføres det et felles informasjonsmøte med foreldrene senest i april.

Foreldre/foresatte og barnehagen utarbeider i fellesskap skjemaet «Vurderingsskjema fra barnehagen». Skjemaet overleveres skolen i forbindelse med samarbeidsmøtet på våren. Barnehagens ansatte som jobber med skolestarterne og de av skolens ansatte som skal ha høstens førsteklasse deltar på samarbeidsmøtet. Det er foreldrene som godkjenner den informasjonen som overleveres skolen.

For barn med spesielle behov gjennomføres det overgangsmøter. Representanter fra skole, barnehage, foreldre og PPT deltar på disse møtene. Informasjon om enkeltbarn der det er iverksatt særskilte tiltak i barnehagen skal overføres skriftlig, og foreldre/foresatte skal gi skriftlig samtykke til dette.

Fra barneskole til ungdomsskole:

Elever og foresatte skal få informasjon om overgangsprosessen, overføringsmøte og klassesammensetning. Informasjonen skal gis til fastsatt tid. I tillegg skal det gjennomføres foreldremøte.⁶ Overføringsmøtet er felles for alle elever, men det gjennomføres arbeidsmøter vedrørende elever som har IOP. På overføringsmøtet deltar rektor, kontaktlærere og spes.ped.-veiledere, mens det er spes.ped.veiledere som gjennomfører arbeidsmøtet.

Overhalla kommune har styrer-/rektormøter. Disse møtene har blitt gjennomført i varierende grad de siste årene, men møtene oppfattes som nyttige. Det skal i utgangspunktet gjennomføres månedlige møter.

Helsesøster har faste kontordager ved Hunn skole og OBUS. Skolene har mottatt skolehelsetjenestens årsplan, som viser hvilke aktiviteter skolehelsetjenesten skal ha i løpet av året. Det oppleves å være mye uformell kontakt mellom helsesøster og skolen, men skolene er ikke kjent med andre rutiner for samhandling eller informasjonsoverføring⁷.

---

⁵ Sjekkliste for overgang fra barnehage til skole

⁶ Rutinebeskrivelsen «overgang fra barne – til ungdomsskole»

⁷ Man ser her bort fra deltakelse i tverrfaglig kontaktutvalg

Helsesøster har ikke faste kontordager i barnehagene, men 4-årskontrollen gjennomføres i barnehagen.

Skolehelsetjenesten er i Overhalla kommune organisasjonsmessig plassert under enhet Helse og familie; sammen med de øvrige helserelaterte tjenestene, og er også lokalisert i samme bygg. Skolehelsetjenesten har mange roller i ulike fora, og har møter med fysio –og ergoterapitjenesten, flyktningetjenesten, familieteam (inkluderer også barnevernet).

2.2.3 Tverrfaglig deltakelse

Hver skole og hver barnehage har tverrfaglig kontaktutvalg. Her deltar rektor/styrer, skolehelsetjenesten, PPT, fagsjef oppvekst, barnevern, spes.ped-veiledere og representanter fra habiliteringsteamet. Hvert utvalgt skal ha 2 møter pr år, og behandler saker både på systemnivå og enkeltsaker. Det er likevel slik at det er en overvekt av enkeltsaker som behandles, noe som gjør at det i varierende grad skrives referater fra disse møtene. Det oppfattes som en utfordring å få gjennomført møter i tverrfaglig kontaktutvalg med alle obligatoriske representanter til stede. I enkeltsakene som tas opp blir det avklart hvem som har ansvar for de ulike oppgavene.

I henhold til retningslinjer for tverrfaglig kontaktutvalg er formålet å få eller gi informasjon, råd eller veiledning, drøfte tiltak som kan/skal iverksettes og avklare ansvarfordeling.

2.3 Vurdering

Overhalla kommune har ingen overordnet plan når det gjelder overgang fra barnehage til barneskole eller fra barneskole til ungdomsskole. Kommuneplan 2007-2019 har tema som omhandler barns læring og trivsel, samtidig som årsrapporten for 2012 peker på samarbeid og medbestemmelse. Rutinene som er utarbeidet gir retningslinjer for hvordan overgangen skal gjennomføres, og disse har viktige elementer i seg for en best mulig overgang. Rutinene er imidlertid ikke en del av en overordnet plan.

Møter mellom personell fra barnehage og skole og møter mellom rektorer og styrere i barnehager kan betraktes som arena for samhandling. Foreldremøter og informasjonsmøter er også en arena for samhandling gjennom informasjonsutveksling.

Helsesøster har kontordager på skolene, noe som gir en arena for samhandling. Funn i datamaterialet indikerer imidlertid at samhandlingen mellom skole og helsesøster i det daglige har større grad av uformell karakter.

Tverrfaglig kontaktutvalg er en arena for samhandling som er formalisert og beskrevet i kommunens rutiner.

Samhandling mellom barnehage og helsesøster er stort sett knyttet til tverrfaglig kontaktutvalg.

Revisor mener at det er etablert ulike arena for samhandling. Samtidig tyder funn i datamaterialet på at ikke alle arena for samhandling fungerer fullt ut tilfredsstillende når det gjelder regelmessighet.

Vi vurderer at skolehelsetjenesten gjennom tverrfaglig kontaktutvalg har rutiner for samhandling med skolen. Den organisatoriske og fysiske plasseringen indikerer at det også er praksis for samhandling med andre kommunale tjenester.

2.4 Konklusjon

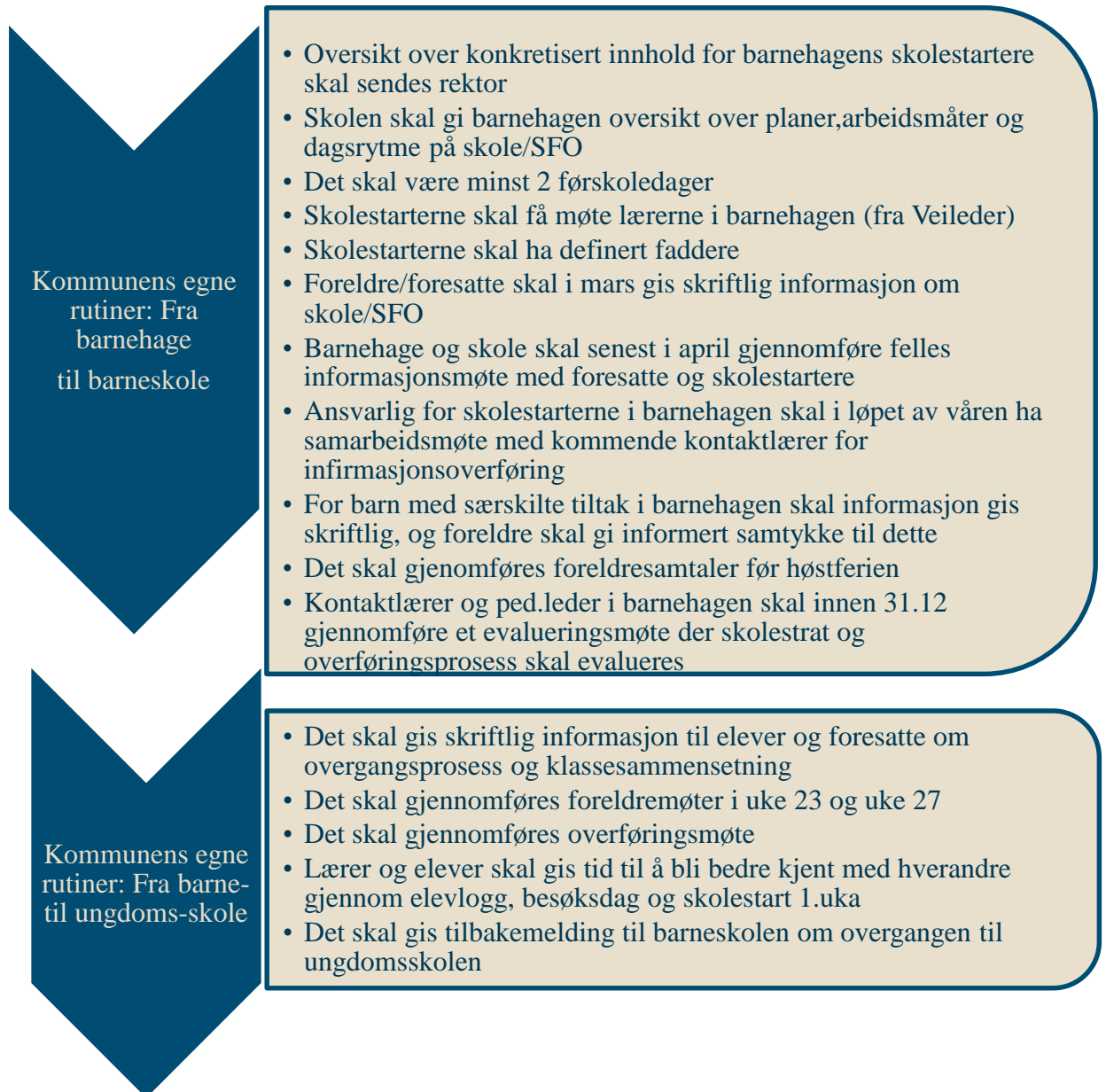
Revisor mener at Overhalla kommune har rutiner og prosedyrer som fremmer samhandling.

Det er likevel slik at vi gjennom våre vurderinger har vi kommet fram til at Overhalla kommune ikke har en overordnet plan for overgang fra barnehage til barneskole, og fra barneskole til ungdomsskole, men det er utarbeidet sjekklister og rutinebeskrivelser på området.

Vi har også pekt på at det er etablert arena for samhandling; men at det er momenter som indikerer at det er et forbedringspotensiale. Etter revisors vurdering vil en overordnet plan i større grad sikre større fokus både på premissene for overgang. Samtidig vil en overordnet plan kunne bidra til økt bevissthet omkring arena for samhandling og hvordan denne bør fungere for å legge til rette for samhandling. Det er revisors oppfatning at skolehelsetjenesten har rutiner for samhandling med andre kommunal tjenester (her oppvekst).

3. ETTERLEVER OVERHALLA KOMMUNE EGNE RUTINER I PRAKSIS?

3.1 Revisjonskriterier

Figur 3

3.2 Data

Intervjuer

Ifølge rektorene er ikke skolen på detaljnivå kjent med hva skolestarterne gjør i barnehagen, og har ingen årsplan for barnehagen. Denne kan imidlertid tilgjengelig på intranett og på barnehagens hjemmeside. Barnehagens opplegg for skolestarterne kan være tema på rektor-/styremøter. Informasjon fra skolen til barnehagen er også tema på rektor-/styremøter. Det sendes ikke informasjonsskriv om hvordan skoledagen legges opp til barnehagen, og den informasjon som gis, er på overordnet nivå.

Hver barnehage har sin egen individuelle årsplan, som er utarbeidet på bakgrunn av barnehagens rammeplan.

OBUS

Skolestarterne ved OBUS kommer stort sett fra Ranemsletta barnehage, Gammelstua barnehage og Moamarka barnehage. Det var 26 skolestartere ved OBUS skoleåret 2013/2014.

OBUS utarbeider årlig en vårplan i samarbeid med barnehagen. I denne vårplanen legges det opp til 5 treffpunkt, og ansvaret er fordelt mellom skolen og barnehagen. Vårplan 2013 omfatter foreldremøter (mars-13 og juni-13), 4 felles besøks –og turdager og 2 dager på skolen. Skolestarterne møter fadderne på den andre skoledagen. Personalet ved barnehagen er ikke tilstede på skoledagene.

For elever som er skolestartere ved OBUS får de møte kontaktlærer på skolen. Kontaktlærer møter skolestarterne i barnehagen dersom det er tid til dette. Besøket er avhengig av når kontaktlærer er bestemt (som oftest klart i juni), og skolen legger vekt på at valg/ansettelse av kontaktlærer er endelig.

Det er elever i 4.klasse som er faddere. Faddere til den enkelte skolestarter velges ut fra at det skal oppleves trygt for skolestarteren. Å være fadder betyr at fadder henter «sin» skolestarter på klasserommet og er sammen med skolestarteren i friminuttet. Dette skjer i hovedsak 1.skoledag, og trappes ned etter hvert.

Ifølge styrere og rektorer gis det informasjon om skolestarterne fra barnehagen til skolen i møter, og dette skjer når kontaktlærer er på plass.

For barn med særskilte tiltak i barnehagen gis informasjon skriftlig, i tillegg til at det er egne møter der alle involverte parter deltar.

Alle sider ved overgang fra barnehage til skole evalueres i møter.

Hunn skole

Hunn skole hadde 20 skolestarter høsten 2013, og elevene kommer i all vesentlighet fra Skage barnehage.

Hunn skole har ikke tilsvarende vårplan. Skolen sender ut skriftlig informasjon til foreldre til skolestartere i januar, og har første foreldremøte i mars. Samtidig sender skolen ut oversikt over hva som skal skje på de to førskoledagene. Personalet ved barnehagen er tilstede på førskoledagene. I tillegg arrangeres det 3 felles turdager.

Skolestartere ved Hunn skole får besøk av kontaktlærer i barnehagen.

Elevene i 6.klasse har fadderoppgaven. Fadderne er klare til den 2.besøksdagen (i juni) og skolen har valgt å gi 6.klassen denne oppgaven fordi de er store nok til å klare oppgaven. Antall faddere pr skolestarter vil variere, og det hender at skolen bruker faddergrupper. Å være fadder innebærer å ta vare på de minste i friminuttene, og denne oppgaven varer hele skoleåret.

Det gjennomføres informasjonsmøter mellom barnehage og skole på våren. Her overleveres den informasjonen som barnehagen har om skolestarterne, og denne informasjonen er innhentet i foreldresamtalen som barnehagen har med foreldrene. Det er egen møter for barn med spesielle behov. Det skal gjennomføres møter med foresatte, men det er ikke alltid man rekker det.

Ifølge barnehagen er evalueringsmøter etter skolestart ikke fulgt opp fullt ut.

Overgang fra barneskole til ungdomsskole

Også for overgangen mellom barneskole og ungdomsskole er det et opplegg for hvordan informasjonsoverføring skal skje. Rektor ved OBUS mener at det ikke så tydelige rutiner her, og rektor ved Hunn skole sier at overføringsmøter med kontaktlærer ikke alltid blir gjennomført.

Det er likevel slik at Overhalla kommune har en rutinebeskrivelse for når aktiviteter knyttet til overgangen som skal skje og hvem som er ansvarlig for gjennomføringen. Hovedsakelig er det informasjon til elever og foreldre om klassesammensetning og premisser for dette. Det arrangeres også foreldremøter. Det er besøksdager, og det legges særlig vekt på sosialisering den første uka etter skolestart.

Elevene fra OBUS skriver brev om seg selv til sin nye kontaktlærer ved ungdomsskolen, og det gjennomføres evalueringsmøter på høsten. Hunn skole har ikke brukt elevlogg og ifølge rektor opplever skolen at det er lite informasjon fra ungdomsskolen til barneskolen ut over informasjon om resultater fra nasjonale prøver.

Rutinebeskrivelsen omfatter leirskole som tiltak, men dette gjennomføres ikke lenger i regi av kommunen. Ikke alle elever deltar på den foreldrearrangerte leirskolen.

Spørreundersøkelse

Beskrivelsen av praksis bygger her på svar fra spørreundersøkelsen som er gjennomført blant foresatte til skolestartere og elever som har startet på ungdomstrinnet høsten 2013.

Skolestartere

Over 90 % av de som svarte, sier at skolestarter fikk tilbud om å delta på førskoledager. Av disse mente 63,1 % at det ble tilbudt 2 eller flere førskoledager. I forbindelse med spørreundersøkelsen ble det ikke presisert at «førskoledager» defineres som de dagene skolestarter er på skolen, slik at enkelte kan ha svart på samlet antall dager der skolen og barnehagen gjennomfører felles aktiviteter; eksempelvis turdager.

Det er et stort flertall (71,4 %) som sier at skolestarter ikke fikk møte læreren i barnehagen.

Data fra spørreundersøkelsen viser at ingen elever stod uten fadder. Det er imidlertid varierende når foresatte mener at fadder var på plass, og de fleste mener at skolestarter fikk fadder i forbindelse med førskoledagene eller før sommerferien. 4 stykker mener at skolestarter fikk fadder 1. skoledag. Langt de fleste mener at fadderordningen bidrar til en smidig overgang fra barnehage til barneskole.

95,2 % av de som svarte sier de mottok skriftlig informasjon om skole og SFO. 55 % sier de fikk informasjon i perioden januar til mars det året barnet begynte på skolen, mens 30 % mener de fikk informasjon i perioden april til juni samme år.

Av de spurte svarte 76,2 % at de deltok på informasjonsmøte sammen med skolestarter, mens 23,8 % deltok på informasjonsmøte uten skolestarter. Undersøkelsen viser at informasjonsmøtet ble gjennomført i perioden januar til juni; der halvparten mener møtet ble gjennomført i perioden januar til mars det året barnet begynner på skolen.

Alle foresatte til skolestarter oppgir at de har vært innkalt til foreldresamtale på skolen; enten før eller etter skolens høstferie.

Et stort flertall er tilfreds eller svært tilfreds med overgangsprosessen fra barnehage til barneskole sett under ett. Det er flere som er fornøyd med barnehagens opplegg for skolestarterne enn det er som er fornøyd med skolens opplegg. 19 % av de som svarte, sier de er mest fornøyd med informasjonen til foreldre/foresatte.

Elever som starter på ungdomstrinnet

Undersøkelsen viser at et klart flertall fikk skriftlig informasjon om overgangsprosessen, og at 8,7 % mener de kun fikk muntlig informasjon om prosessen. 87 % oppgir at de fikk skriftlig informasjon om klasseinndeling.

Svarene viser at det er gjennomført foreldremøte/informasjonsmøte. Det er ulik oppfatning om det er gjennomført slike møter før eller etter sommerferien; eller begge deler.

Av de spurte, svarer 60,9 % at det ikke er lagt opp til at eleven skal føre elevlogg i forbindelse med overgangen fra barneskole til ungdomsskole, og 39,1% svarer at de ikke er kjent med om det skulle vært ført elevlogg.

Et stort flertall svarer at eleven ble invitert til besøksdag på ungdomsskolen før skolestart, mens det er færre som sier at det ble gjennomført et eget opplegg i forbindelse med den første skoleuke på ungdomstrinnet (her er andelen som svarer «vet ikke» større). (til vurdering: det er ikke eleven som er spurt, det er foreldrene)

Sammenlignet med svarene fra foreldrene til skolestarteren, er det en større andel av de spurte som er nøytrale til overgangsprosessen, men ingen av de spurte er svært lite eller lite tilfreds med overgangsprosessen.

3.3 Vurdering

Kjennskap til planer

Våre funn tyder på at skole og barnehage ikke er kjent med hverandres opplegg og/eller planer i vesentlig grad. Barnehagens årsplaner sendes ikke skolen, og skolen sender ingen informasjon til barnehagen. Selv om informasjonen til en viss grad er tilgjengelig, mener revisor at denne praksisen ikke er tråd med kommunens egne rutiner.

Førskoledager

To førskoledager er godt nok i forhold til kommunens rutiner, og både Hunn skole og OBUS gjennomfører to førskoledager. Spørreundersøkelsen indikerer at denne rutinen følges opp. I tillegg gjennomfører skolene og barnehagene felles turdager. Det er likevel slik at opplegget ved de to skolene er ulikt, ved at OBUS i samarbeid med «sin» barnehage utarbeider planer, mens Hunn ikke gjør dette. Det er også ulikt hvorvidt barnehagepersonell deltar på førskoledagene eller ikke.⁸

Møte med lærer

Elever som starter ved Hunn skole får møte sin lærer i barnehagen, mens dette skjer i mindre grad for elever som starter ved OBUS. Tall fra spørreundersøkelsen viser at

---

⁸ Ved Hunn skole deltar barnehagepersonell på førskoledagene

flertallet av foreldrene oppgir at barnet ikke fikk møte sin lærer i barnehagen, noe som kan tolkes som støtte til vår vurdering⁹.

Faddere

Begge skoler har fadderordning, men også her er det ulik praksis. Ved Hunn skole varer fadderoppgaven gjennom hele skoleåret, mens det ved OBUS er mest fokus på oppgaven ved starten av skoleåret. Spørreundersøkelsen støttet oppfatningen om at alle skolestartere uansett skole får tildelt fadder.

Informasjon

Våre funn peker i retning av at stort sett alle forelder/foresatte mottar skriftlig informasjon vedrørende skole og SFO, mens det ikke er entydig om denne informasjonen mottas i mars slik rutinene sier. Også langt de fleste foreldre/foresatte sier de deltok på informasjonsmøte, men heller ikke her er det entydige svar på når informasjonsmøtet ble gjennomført.

Funn i datamaterialet viser at det gjennomføres informasjonsoverføringsmøter mellom barnehagen og skolen i løpet av våren. Disse møtene gjelder alle skolestartere. Funn tyder på litt ulik praksis når det gjelder skriftlighet; der Hunn skole får skriftlig informasjon mens OBUS får muntlig informasjon. Det er ikke krav om skriftlighet her.

OBUS mottar informasjon vedrørende barn med særskilte tiltak skriftlig og i møter, og oppfylder dermed både krav om skriftlighet og samtykke fra foreldrene. Hunn skole har også egne møter for barn med særskilte tiltak, men det er ikke alltid det gjennomføres møter med foreldrene. Skolen mottar den informasjonen som barnehagen og foresatte har utarbeidet, og kravet om skriftlighet og samtykke er på denne måten ivaretatt.

Foreldresamtaler

Det er revisors vurdering at begge skoler gjennomfører foreldresamtaler før høstferien.

Evaluering

Det er ulik praksis når det gjelder evalueringsmøter. Mens Hunn skole ikke gjennomfører slike evalueringsmøter, blir alle sider ved overgangen evaluert ved OBUS.

Fra barneskole til ungdomsskole

Det er revisors oppfatning at det gis skriftlig informasjon om overgangsprosessen og klasseinndeling. Videre er det vår oppfatning at det gjennomføres foreldremøte/informasjonsmøte. Det er imidlertid mer usikkert om det gjennomføres 1 eller 2 møter. I rutinene fremgår det at det skal gjennomføres 2 møter.

---

⁹ Det er flere skolestartere ved OBUS enn ved Hunn skole. Samtidig kan det være slik at det er flere foresatte som har skolestartere ved OBUS som har besvart undersøkelsen.

Funn i datamaterialet tyder på at overføringsmøter ikke gjennomføres i henhold til kommunes egne rutiner.

Revisor mener at det gjennomføres besøksdag på ungdomsskolen. Ut fra tilgjengelig datamateriale kan vi si at det til en viss grad gjennomføres et eget opplegg i forbindelse med første skoleuke på ungdomstrinnet. Årsaken til at vurderingen er mindre sikker på dette området, er at det er foreldre/foresatte som er spurt og ikke elevene selv, og at foreldre/foresatte kan være mindre kjent med opplegget på skolen.

Arbeidet med elevlogg er ikke fulgt opp fullt ut. Tall fra spørreundersøkelsen støtter denne vurderingen.

Våre analyser tyder også på at tilbakemeldinger fra ungdomsskole til barneskole ikke oppleves som tilfredsstillende.

3.4 Konklusjon

Vi konkluderer med at Overhalla kommune i store trekk etterlever sine egne rutiner for å sikre gode overganger. Vi finner også at etterlevelseshetsgraden er lavest ved overgang fra barneskole til ungdomsskole. Det enkeltområdene hvor rutinene ikke følges fullt ut oppsummeres slik:

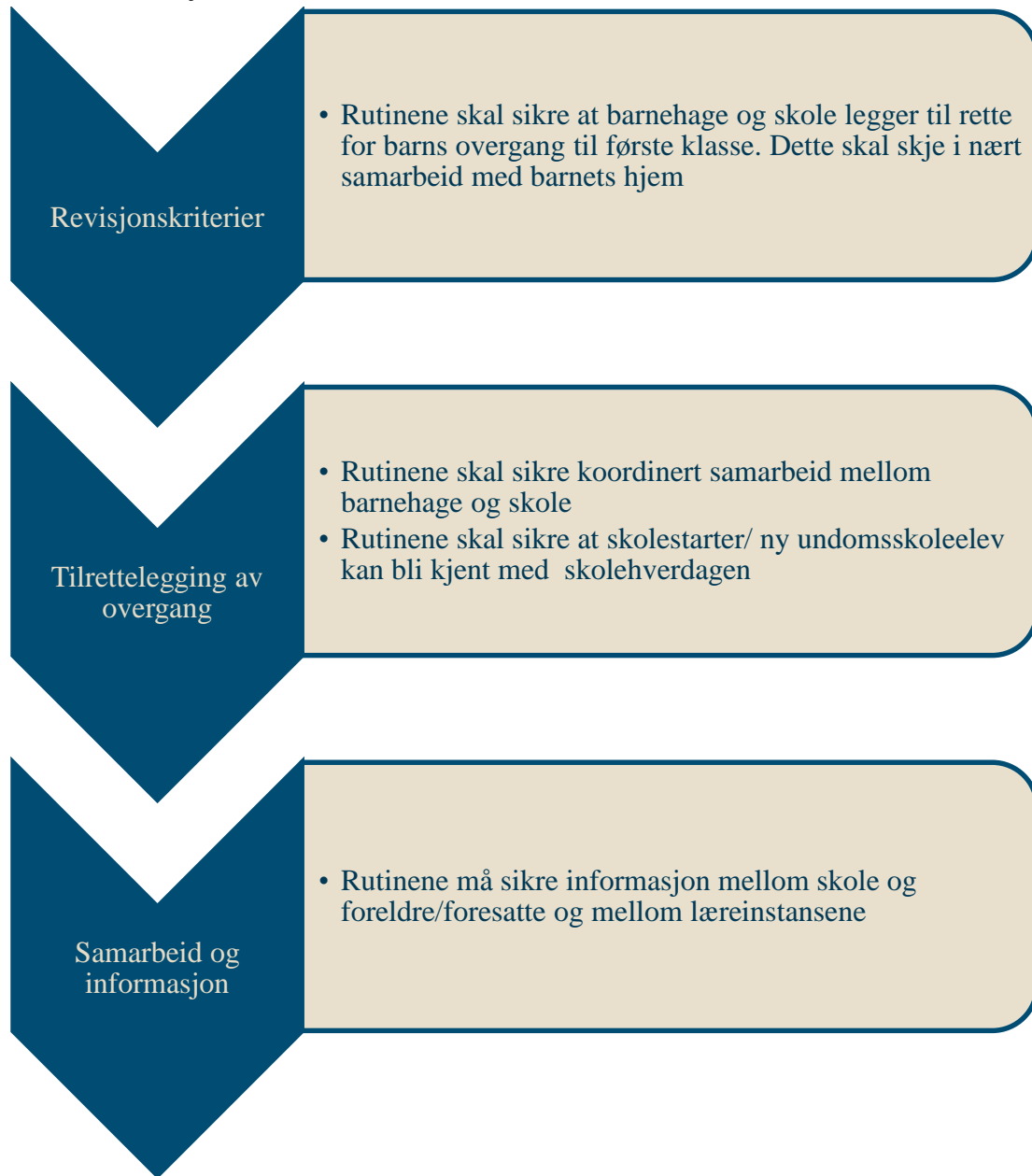
- Skolene og barnehagene har ikke grundig kjennskap til hverandres opplegg og planer for skolestarterne.
- Målsettingen om at skolestarter skal få møte lærer i barnehagen er ikke gjennomført fullt ut
- Det gjennomføres ikke evalueringsmøter ved en av skolene
- Overføringsmøter fra barneskole til ungdomsskole følges ikke opp fullt ut
- Bruk av elevlogg er ikke implementert ved en skole
- Tilbakemeldinger fra ungdomsskole til barneskole oppleves ikke som tilfredsstillende.

4. OMFATTER DE EKSISTERENDE RUTINENE DE FAKTORER SOM OPPFATTES SOM VIKTIG FOR EN GOD OVERGANG?

Å bli skoleelev er en stor hendelse for en 6-åring, og for de fleste barn vil en god overgangen til skoletilværelsen være en viktig faktor for et godt, helhetlig skoleløp. For mange barn vil denne overgangen skje etter en periode i barnehage. Veilederen «Fra eldst til yngst» (2008) har som formål å «styrke sammenhengen mellom barnehage og skole og skape en god overgang for barna når de begynner på skolen». Deler av veilederen omhandler forutsetninger for gode overganger for barnet. Her peker veilederen på at elevens mulighet til å bli kjent med skolen, foreldrenes involvering og god informasjon om det enkelte barn er sentrale og viktige faktorer i overgangsfasen. Veilederen peker også på at blant annet det å oppleve sammenheng mellom barnehage og skole gir et godt grunnlag for det videre opplæringsløpet.

På bakgrunn av dette, har vi utledet følgende revisjonskriterier:

4.1 Revisjonskriterier

Figur 4

4.2 Data

4.2.1 Koordinert samarbeid

Overhalla kommune mener at det er svært sentralt at det er hensiktsmessige treffpunkt mellom barnehage og skole, og barneskole og ungdomsskole.

Retningslinjene for overgang mellom barnehage og skole har 3 tydelige treffpunkt for barnehage og skole. Dette gjelder felles informasjonsmøte med foreldre,

samarbeidsmøte for informasjonsoverføring og evalueringsmøte. Av disse 3 er det bare samarbeidsmøtet som ikke har angitt tidsfrist for gjennomføring.

Rutinebeskrivelsen for overgang mellom barneskole og ungdomsskole har også 3 treffpunkt mellom skolene. Dette gjelder overføringsmøte, arbeidsmøter og evalueringsmøter.

I tillegg til disse har kommunen styrer-/rektormøter.

Våre informanter er ikke entydige når det gjelder møtehyppighet. Enkelte peker på at det er viktig med mye kontakt og at det må prioriteres tid til dette. Samtidig blir det pekt på at rutinene legger opp til svært mange møter.

Sjekklisten for overgang fra barnehage til skole sier at barnehagen skal sende en konkretisering av innholdet i opplegget for barnehagen. Dette skal omfatte lesing, tall/mengde og sosial kompetanse. Det er styrer som er ansvarlig for at denne informasjonen blir oversendt, men det er ikke angitt tidsfrist.

Det er rektor som har ansvar for å gi barnehagen en oversikt over hva som foregår i første klasse og i SFO. Denne informasjonen skal omfatte dagsrytme, arbeidsmåter og skolens forventninger. Sjekklisten angir ikke tidsfrist.

I intervju kommer det fram at skole og barnehage bare kjenner til hverandres opplegg på overordnet nivå.

Rutinebeskrivelsen for overgang fra barneskole til ungdomsskole omfatter ikke kjennskap til hverandres opplegg.

4.2.2 Bli kjent

Det går fram av sjekklisten for overgang fra barnehage til skole at barnehagen skal ha et eget opplegg for skolestarterne det siste året.

Ved Skage barnehage samles skolestarterne på alle avdelinger minst en dag i uka til felles aktiviteter og opplevelser. Barnehagen legger vekt på sosiale ferdigheter, lesing, skriving, erfaring med tall og bokstaver gjennom arbeid med ulike fagområder.

I Ranemsletta barnehage går alle skolestarterne på samme gruppe og deltar i felles aktiviteter. Skolestarterne har egen førskoleplan.

Skolestarterne på Moamarka, Ranemsletta og Gammelstua barnehage samles til felles aktivitet og opplevelser. Ut fra Moamarka barnehage sin årsplan for 2013-2014 finner vi at barnehagene har de samme målsettingene som Skage Barnehage.

Det går fram av data presentert i kapittel 3 at det gjennomføres førskoledager både ved Hunn skole og ved OBUS. Skolestartere er i skolens lokaler begge disse dagene. Elever som begynner ved ungdomsskolen får også besøke ungdomsskolen. Skolestartere får møte kontaktlærer før skolestart, og blir også kjent med andre elever gjennom turdagene som arrangeres og ved at de får fadder. Rektor og inspektør ved OBUS besøker Hunn skole før elevene starter på ungdomsskolen.

4.2.3 Samarbeid med barnets hjem

Både for overgang mellom barnehage og barneskole, og for overgangen fra barneskole til ungdomsskole er det tatt inn rutiner for skriftlig informasjon og foreldremøter. Tabellen under viser hvilken informasjon foreldre/foresatte gis på foreldremøtet i mars:

Tema/skole	OBUS	Hunn
Skoleuka	Ja	Ja
SFO	Ja	Ja
Kulturskole	Ja	Ja
Skolebuss	Ja	Nei
FAU	Ja	Nei
Leksehjelp	Ja	Ja
Erfaringer fra dagens 1.klassinger	Nei	Ja
Forventninger - skolens - foreldrenes	Nei	Ja
Presentasjon/omvisning	Ja	Nei

I rutine heter det at det skal arrangeres foreldresamtaler i løpet av høsten. Spørreundersøkelsen viser at omtrent alle foreldre/foresatte til skolestartere deltok på foreldresamtale.

I rutine for overgang fra barnehage til barneskole heter det at skolestarter skal få oppleve at formidling av egne ønsker og behov har betydning for hvordan oppstart og den første tiden på skolen/SFO organiseres. Dette ble ikke pekt på som en viktig faktor av våre respondenter.

Ved overgang fra barneskole til ungdomsskole inneholder foreldremøtet tema som presentasjon av skolen, kontaktlærer og informasjon om skolestart. I forbindelse med at elevene starter på ungdomsskolen blir det satt sammen nye klasser. Elever og foresatte informeres både om prinsippene som legges til grunn for sammensetning av nye grupper og endelig utforming av de nye gruppene. Rektor sier at elevene lager oversikt over hvem de ønsker å være i klasse/gruppe med og at det alltid er slik at hver elev får minst ett ønske oppfylt.

Ved informasjonsmøte etter skolestart (for foresatte) presenteres ungdomstrinnet, faglærere, arbeidsplaner og samarbeidet skole-hjem.

4.2.4 Informasjonsflyt

Vurderingsskjema fra barnehagen (som benyttes ved foreldresamtalen) berører tema som barnets sterke sider, sosiale ferdigheter, motorikk og språk. I intervju framkommer det at enkelte barnehager har fokus på at ikke all informasjon nødvendigvis skal overføres til skolen, men at skolen selv skal danne seg et bilde av skolestarteren. Barneskolen peker på sin side på at den er avhengig av all tilgjengelig informasjon, og sier også at informasjon fra helsesøster er viktig (særlig fordi dette kan være annen type informasjon om barnet enn det barnehagen har). Helsesøster deltar på overføringsmøter når det gjelder barn med spesielle behov.

Data presentert i kapittel 3 viser at det er lite tilbakemeldinger fra ungdomsskole til barneskole ut over resultater på nasjonale prøver.

4.3 Vurdering

Koordinert samarbeid

Det er revisors vurdering at rutinene i seg selv legger opp til et koordinert samarbeid. Rutinene har en klar ansvarsfordeling, men ikke fullt så tydelige tidsfrister. Våre funn tyder også på at rutinene ikke etterleves fullt ut (se kapittel 3). Revisor mener at tydelige tidsfrister ville vært en fordel, samtidig som vi vil peke på at det er viktig at rutinene implementeres og etterleves.

Bli kjent med skolehverdagen

Dokumentgjennomgang og intervjuer tyder på at barnehagen har et eget opplegg for skolestarterne. Revisor finner også at rutinene sikrer at elevene blir kjent med hva som foregår i første klasse og på ungdomsskolen. Elevene får også mulighet til å møte kontaktlærer, og elever som starter på ungdomsskolen blir kjent med sin nye klasse før skolestart. Skolestartere møter andre (eldre) elever både gjennom fadderordning og turdager.

Samarbeid med barnets hjem

Dokumentgjennomgangen tyder på at rutinene ivaretar samarbeidet med foreldre/foresatte. Overhalla kommune sine rutiner omfatter både møter og skriftlig informasjon. Funn tyder på at barns medvirkning vektlegges i mindre grad for skolestartere enn for elever som starter på ungdomsskolen.

Informasjonsflyt

Det er revisors oppfatning at rutinene i tilfredsstillende grad sikrer nødvendig informasjonsflyt mellom læreinstansene.

4.4 Konklusjon

Revisor mener at rutinen i tilfredsstillende grad sikrer at barnehage og skole legger til rette for barns overgang fra barnehage til skole, og at dette skjer i samarbeid med barnets hjem. Konklusjonen bygger på at rutinene inneholder det som oppfattes som viktige faktorer for en god overgang: koordinert samarbeid, muligheter til å bli kjent med skolen, samarbeid med barnets hjem og god informasjonsflyt.

5. ANBEFALINGER

Vår gjennomgang konkluderer med at Overhalla kommune har etablert gode rutiner for å sikre gode overganger. De fleste rutinene blir også fulgt opp i praksis, men vi har avdekket enkelte forbedringsområder. Vi anbefaler at:

- Kommunen bør vurdere å utarbeide en overordnet plan for overgang, som synliggjør premissene for overgang mellom barnehage og skole
- Det bør gjennomføres evalueringer både for overgang barnehage/barneskole og barneskole/ungdomsskole
- Rutinene for overgang mellom barneskole og ungdomsskole bør implementeres i større grad; eksempelvis gjelder dette bruk av elevlogg.

6. RÅDMANNENS KOMMENTARER

En foreløpig rapport ble sendt på høring til rådmannen i Overhalla kommune 22/4-14. KomRev Trøndelag IKS mottok svar fra rådmannen 6/5-14. Høringsbrevet er gjengitt i sin helhet i neste avsnittet. Høringssvaret har ikke medført korrigering av faktafeil eller endringer i rapporten.

«Hei igjen!

Vi har nå sett gjennom rapporten og har følgende kommentarer:

Rapporten er grundig og beskriver godt det som fungerer bra og gir også gode råd m h t hvilke områder kommunen har mulighet til å forbedre. Hvor omfattende en eventuell overordnet plan for overganger skal være må diskuteres nærmere. En overordnet plan trenger ikke å være et avgjørende tiltak m h t kvalitetsforbedring, men en samling av rutinene, revisjon av disse og systematisk vurdering av måloppnåelse, vil være viktig for å få overgangene best mulig.

Mvh
Trond Stenvik
Rådmann
Overhalla kommune»

KILDER

- Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (1/3-06 nr 266)
- Forskrift om kommunes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten (3/4-03 nr 450)
- Veileder: Fra eldst til yngst (2008)
- Årsplaner for barnehager i Overhalla kommune
- Overhalla kommune årsberetning 2012
- Overhalla kommune: Kommuneplan 2007-2019
- Overhalla kommune: Årsrapportering tiltak 2012
- Overhalla kommunes rutiner:
  - Retningslinjer for tverrfaglig kontaktutvalg ved skolen og barnehagene i Overhalla
  - Sjekkliste for overgang fra barnehage til skole
  - Overgang fra barne –til ungdomsskole

Postadresse: Postboks 2565, 7735 Steinkjer

Hovedkontor: Fylkets Hus, Steinkjer

Tlf. 994 01 480

www.krt.no